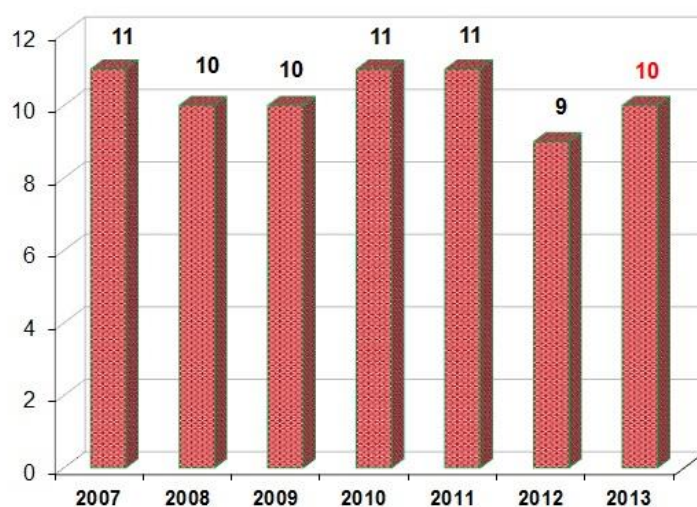

Jelentés a Kulturális Javak Bizottsága (KJB) 2013. évi munkájáról

A 2006 tavasza óta, két éves ciklusokra felkért, hét, utóbb nyolc külső taggal működő *Kulturális Javak Bizottságának (KJB)* tavalyi évéről is elmondható, hogy a hatósági műtárgyfelügyeleti munkának egyik legfontosabb támaszát adta. A testület az előző évben is, mint alapítása óta folyamatosan, magas színvonalon, komoly szakmai és tudományos munkát végzett.

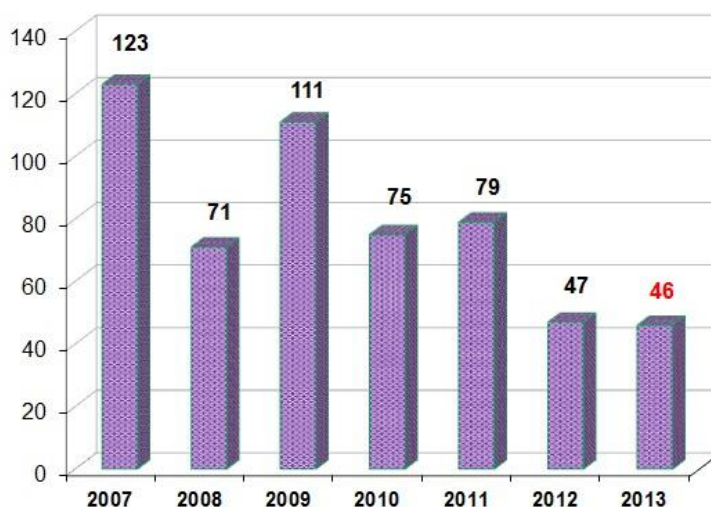
A 2013. évben a KJB életében személyi, szervezeti változás nem történt. A bizottsági munka a korábban a tagok által újraválasztott dr. Király Erzsébet főmuzeológus (Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria) elnökletével folytatódott. A KJB titkárságát továbbra is a Forster Központ Műtárgyfelügyeleti Irodája adta: az ülések megszervezésével, az egyes ügyek tárgyalásra történő előkészítésével, az ülésen elhangzottak – jegyzőkönyvbe, majd kivonatolt emlékeztetőbe – rögzítésével, és a hivatali, hatósági döntésekbe történő beépítésével.

Ülések száma évente (2007-2013)

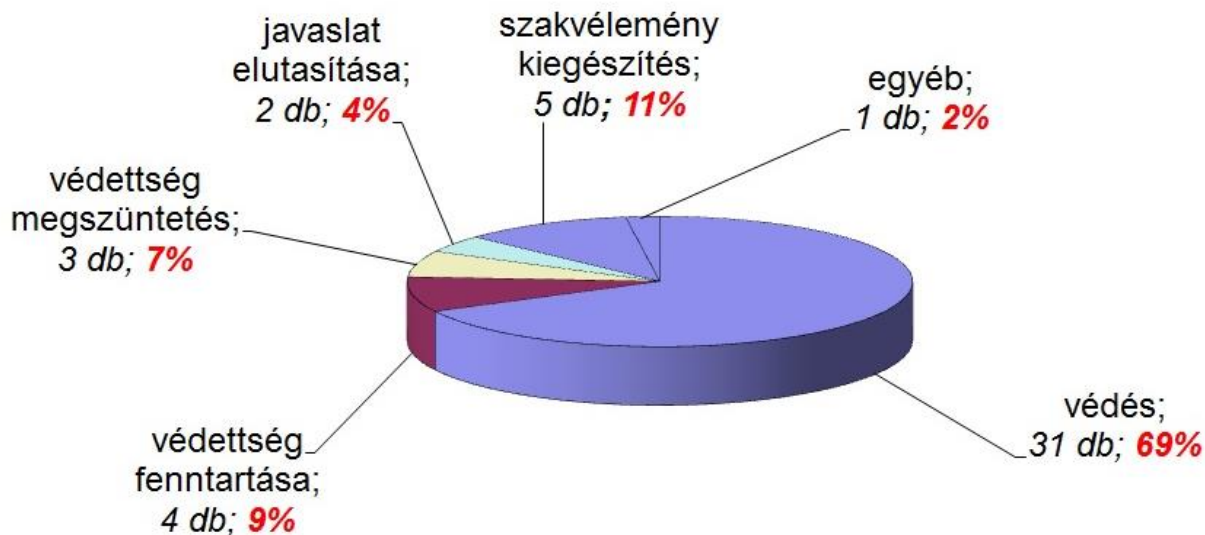
A korábbi években már kialakított és bejártott rend szerint folytatódott a munka 2013-ban is: a KJB havi rendszerességgel – nyári szünetet közbeiktatva – 10 ülést tartott, ahol összesen 46 napirendi pontot (ügyet) tárgyalt meg.

Napirendek száma (2007-2013)

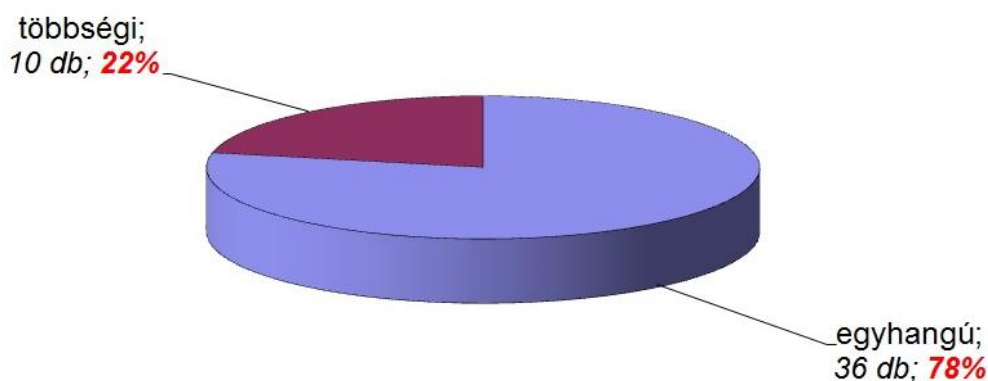
A megtárgyalt ügyek jellemzően védetté nyilvánításhoz, kisebb részt védettség megszüntetéshez, illetve kiviteli engedélyezéshez kapcsolódtak. A KJB létrehozatala óta minden egyes, a Műtárgyfelügyelet elé került új védési ügyről állásfoglalást alakított ki, tehát védési eljárásban a Műtárgyfelügyeleti Iroda 2013-ben sem hozott döntést a KJB állásfoglalása nélkül. (Ezen túl az év során egy további, a bizottság működéséhez kapcsolódó ügyrendi kérdést is napirendre kellett tűzni.)

A KJB 2013. évi állásfoglalásai (ügyek száma [46 db]; aránya [100%])

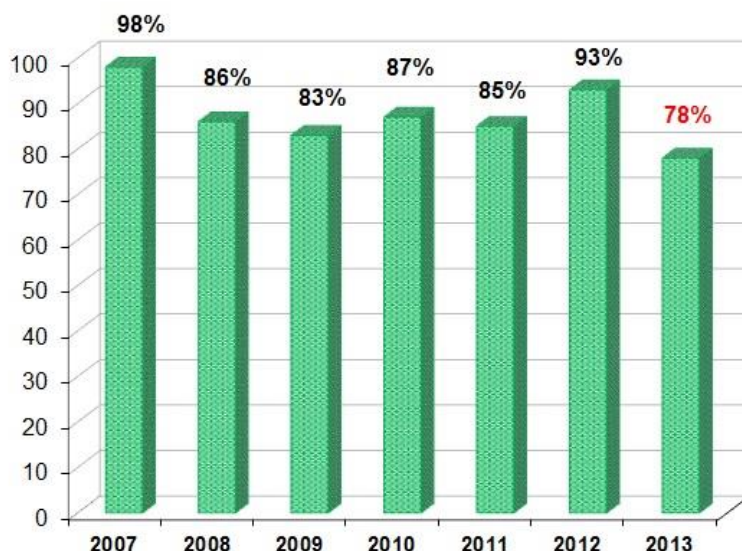
A 46 megtárgyalt ügyből a javaslatnak megfelelően 31 esetben (69 %) foglalt állás a KJB a védelem mellett, 2 esetben (4 %) ellene, 4 esetben (9 %) a védettség megszüntetés mellett, míg 5 esetben (11 %) a szakvélemény kiegészítését javasolta.

A KJB 2013. évi szavazási arányai (ügyek száma [46 db]; aránya [100%])

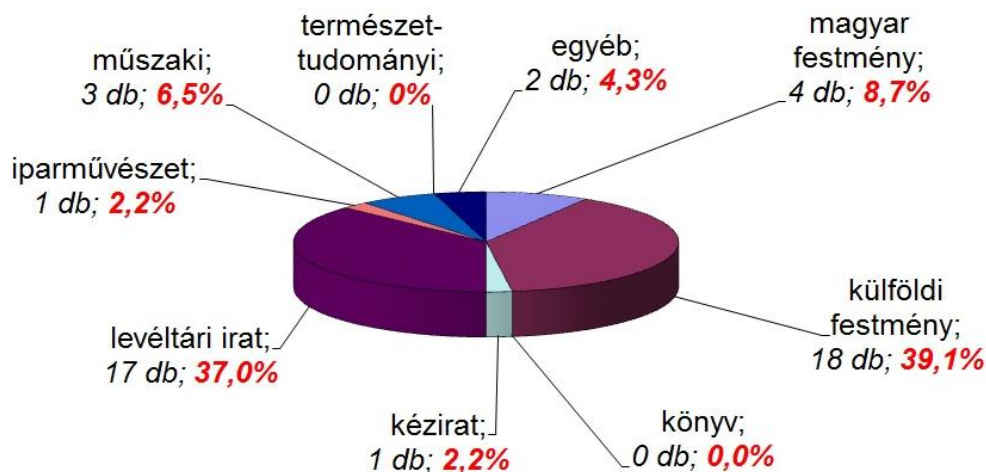
Az szavazások többségében egyhangúak voltak, de 10 esetben került sor többségi döntéssel elfogadott állásfoglalásra, azaz az esetek 78 %-ában a védelemmel vagy annak mellőzésével minden terület képviselője egyetértett. Erről elmondható, hogy ez az elmúlt években kialakult 80-90 %-os aránynál valamennyivel alacsonyabb. Ennek oka talán a 2012-ben részben megváltozott tagösszetétel, így a korábban évek alatt összeszokott tagság új tagokkal egészült ki, akik nem egyszer új szempontokat hoztak az ülésekre.

Egyhangú szavazások aránya (2007-2013)

A KJB ugyanakkor az előző éveknél alacsonyabb arányban, az ügyek 11 %-ában ajánlotta a túlnyomó részt, múzeumoktól, közgyűjteményektől származó védési (vagy védelem megszüntetési) javaslatok elutasítását, vagy újragondolását (kiegészítést). A Műtárgyfelügyeleti Iroda a KJB állásfoglalásait a 2013. évben két kivétellel megalapozottnak ítélte, és döntéseit azokkal összhangban hozta meg. (E két esetben az eltérés alapját az átfogó örökségvédelmi szemlélet adta, ugyanis a bizottság egyediséget vizsgáló szakmai álláspontjával szemben a hatóság alapvető szempontnak minősítette a meghatározott környezethez, műemlékhez, illetve régészeti lelőhelyhez fűződő kapcsolatot, mely adott esetben a tárgy egyedi jelentőségében nem tükröződött.)

KJB elé került ügyek műfaji megoszlása 2013-ban (ügyek száma [46 db]; aránya [100%];

A korábbi évekhez képest ismét szembevető műfaji változásokat tapasztalhatunk: jelentősen növekedett az egyetemes képzőművészeti ügyek aránya (39,1 %), részben a magyar képzőművészet (8,7%) rovására is. Ezek a változások több tényezőre is visszavezethetők. A külföldi műalkotások iránti hazai kereslet visszaesése következtében ezek a műtárgyak külföldi piacokat vennének célba, s ilyenkor a kivitel miatt a védettség megszüntetése kulcskérdés. Ugyanakkor munkaszervezési okok is állhatnak a változások mögött: 2013-ban a Műtárgyfelügyeleti Iroda ismét betölthette az előző évben elbocsátott munkatárs helyét, akinek munkakörébe tartozott az egyetemes műtárgyak felügyelete. Így az időközben felgyűlt ügyeket 2013-ban nagy részt sikerült elintézni. Szembeszökő változás a könyvtári terület visszaszorulása is: a korábbi években

a könyvek, irodalmi kéziratok mindig jelentős arányt képviseltek, míg 2013-ban elenyésző számban kerültek csak a bizottság elé. Az okok között a könyvgyűjtők és az antikváriumok forgalmának visszaesése is állhat, nyilván így a Nemzeti Könyvtár (OSZK) szakértői sem tehettek új védési javaslatokat.

A megelőző (2012.) évhez hasonlóan 2013-ban is kevesebb ügy (46 napirend) került a KJB elé, mely a korábbi „csúcsévek” számainak felénél is kevesebb. Ennek oka a Műtárgyfelügyelet védési ügyszámaival magyarázható, ami – feltételezésünk szerint – a kiemelkedő jelentőségű tárgyak forgalmának csökkenéséből ered. Bár a híradások már a hazai műtárgyforgalom, műkereskedelem erősödéséről szólnak, mégis a pénzügyi válság előtti (2009-et megelőző) évekhez képest továbbra is alacsonyabb az elsőrangú műalkotások és egyéb műtárgyak forgalma, ezeket – úgy tűnik – tulajdonosaik továbbra is jobb időkre tartogatják, várván a válság előtti magasabb árak visszatérését. A védési eljárások számának csökkenését – bírósági ítéletek tanulságaként – a tovább szigorodó védési szempontrendszer is indokolhatja, mely a közgyűjteményi szakértőkre is hatással lehetett. Ezen túl az is egyre többször fordul elő, hogy az egyébként közérdekű bejelentésnek minősülő védési javaslatok nyomán a Műtárgyfelügyeleti Iroda már a védési eljárást sem indítja el. Szakértői közreműködéssel, vagy saját mérlegelés alapján a megalapozatlan javaslatot – védési eljárás megindítása nélkül – levélben utasítja el, és ilyenkor az ügy már a KJB elé sem kerül.

A KJB eddigi, most már több éves munkáját és tapasztalatait összegezve a 2013. évről is elmondható, hogy munkája eredményeként a védettség tárgyában egységes szemlélettel, magas szakmai színvonalon és konszenzus alapján kimondott döntéseket hozhatott a műtárgyfelügyeleti hatóság.

Budapest, 2014. január 13.

Dr. Buzinkay Péter
a KJB titkára